

Analizė

„NVO atskaitomybė ir mokesstinės lengvatos“

VšĮ NVO teisės institutas
Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras

2021

Vilnius

Turinys

SĄVOKOS	3
ĮVADAS	4
1. NVO ATSKAITOMYBĖ	4
1.1. PARAMOS GAVĖJO STATUSAS	4
1.2. SKIRTINGŲ TEISINIŲ FORMŲ NVO ATSKAITOMYBĖ	6
1.2.1. ASOCIACIJŲ ATSKAITOMYBĖ	6
1.2.2. VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ATSKAITOMYBĖ	8
1.2.3. LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ATSKAITOMYBĖ	10
1.3. NVO APSKAITOS YPATUMAI (SUPAPRASTINTA BUHALTERINĖS APSKAITOS TVARKA)	12
2. NVO MOKESTINĖS LENGVATOS LIETUVOJE	12
2.1. PELNO NESIEKIANČIO VIENETO SĄVOKA	12
2.2. NVO MOKESTINĖS APLINKOS REGLAMENTAVIMAS	13
2.2.1. GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS	13
2.2.2. PELNO MOKESTIS	15
2.2.3. NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESTIS	17
2.2.4. PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS	18
2.2.5. NVO, KAIP DARBDAVIO, MOKAMI MOKESČIAI	20
3. NVO MOKESTINĖS LENGVATOS ES VALSTYBĖSE	22
3.1. VOKIETIJA	22
3.2. PRANCŪZIJA	24
3.3. LENKIJA	27
3.4. SLOVĖNIJA	29
3.5. KROATIJA	31
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	33

Analizė atlikta įgyvendinant projektą Nr. 10.1.2-ESFA-K-917-03-0002 „Gero valdymo principų diegimas viešajame sektoriuje“, finansuojamą ES ir valstybės biudžeto lėšomis.

SAVOKOS

Aprašas – Supaprastintos buhalterinės apskaitos tvarkos aprašas;

Asociacijų įstatymas – Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas;

BSI – Bazinė socialinė išmoka;

Buhalterinės apskaitos įstatymas – Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas;

Civilinis kodeksas – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;

GPM – gyventojų pajamų mokestis;

GPM įstatymas – Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas;

LP įstatymas – Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas;

LPF įstatymas – Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas;

NT mokesčio įstatymas – Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas;

NT mokestis – nekilnojamojo turto mokestis;

NVO – nevyriausybinės organizacijos;

NVO plėtros įstatymas – Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas;

Pelno mokesčio įstatymas – Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas;

PVM – pridėtinės vertės mokestis;

PVM įstatymas – Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas;

VDU – vidutinis darbo užmokestis;

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas – Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas;

Viešųjų įstaigų įstatymas – Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas;

VMI – valstybinė mokesčių inspekcija.

IVADAS

Analizės tikslas – analizuojant Lietuvos ir užsienio valstybių teisinį reguliavimą, ištirti NVO atskaitomybę bei mokestinę aplinką. Šios analizės kontekste NVO yra laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei viešosios įstaigos, kai šie juridiniai asmenys atitinka NVO plėtros įstatyme numatytą NVO sąvoką. Šios analizės kontekste NVO sąvoka neapima religinių bendruomenių ir bendrijų.

Analizės uždaviniai: (a) išanalizuoti skirtingų teisinių formų NVO atskaitomybę, (b) ištirti NVO mokestinę aplinką Lietuvoje (c) aptarti NVO atskaitomybę ir mokestinę aplinką užsienio valstybėse, (d) atlikus minėtų klausimų analizę, pateikti išvadas ir pasiūlymus NVO mokestinės aplinkos Lietuvoje tobulinimui.

NVO atskaitomybė bei mokestinė aplinka – svarbūs šių organizacijų kasdienę veiklą reglamentuojantys faktoriai. NVO yra specifinė juridinių asmenų grupė, todėl joms yra taikomos įvairios lengvatos bei išimtys. Šiame dokumente analizuojama NVO finansinė bei veiklos atskaitomybė, jos pokyčiai. Taip pat aptariamos NVO taikomos mokestinės lengvatos bei kiti, su mokesčiais susiję, šių organizacijų ypatumai. Siekiant platesnės NVO atskaitomybės bei mokestinės aplinkos analizės, šios sritys apžvelgiamos ir Vokietijos, Prancūzijos, Lenkijos, Slovėnijos ir Kroatijos reglamentavime. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados bei pasiūlymai.

1. NVO ATSKAITOMYBĖ

1.1. Paramos gavėjo statusas

Siekiant įvertinti toliau nagrinėjamas NVO atskaitomybės nuostatas svarbus didžiosios dalies NVO turimas paramos gavėjo statusas.

Pagal LP įstatymą paramos gavėjais gali būti Lietuvos Respublikoje registruoti labdaros ir paramos fondai, biudžetinės įstaigos, asociacijos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės, bendrijos ir religiniai centrai, tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai (padaliniai), kiti juridiniai asmenys (išskyrus politines partijas), kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų dalyviams¹. Taigi NVO gali būti paramos gavėjomis. Tačiau paramą gali gauti tik tos NVO, kurioms LP įstatymo tvarka yra suteikiamas paramos gavėjo statusas².

---

¹ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1993, Nr. 21-506, 7 str. 1 d.

² *Ibid*, 7 str. 3 d.

Paramos gavėjo statusą suteikia Juridinių asmenų registras. Dėl statuso suteikimo gali kauptis organizacijos, kurios vykdo visuomenei naudingą veiklą, iki kreipimosi tinkamai atsiskaitė už vykdomą veiklą, laiku ir tinkamai teikė finansines ataskaitas bei kurių vadovas anksčiau nevadovavo kitam asmeniui, kuriam buvo panaikintas paramos gavėjo statusas³. Organizacijoms, kurios atitinka šiuos reikalavimus, paramos gavėjo statusas turi būti suteiktas. Paminėtina tai, kad paramos gavėjo kriterijus atitinka ir statusą turi beveik visos NVO. Galima kelti klausimą, ar tokio statuso turėjimas yra prasmingas, kai jis gali būti suteikiamas visoms NVO.

Paramos gavėjo statusas gali būti panaikintas, jei organizacija laiku ir tinkamai neatsiskaito už gautą paramą, tinkamai neveda gautos paramos apskaitos. Statusas panaikinamas, kai juridinis asmuo⁴:

1. Nepateikia ataskaitos apie gautą paramą ir jos panaudojimą Valstybinei mokesčių inspekcijai;

2. Netinkamai panaudoja daugiau nei 250 BSI (2021 m. viena BSI yra lygi 40, taigi 250 BSI yra 10 000 eurų) vertės paramos sumą per vienerius metus ar daugiau nei 500 BSI (2021 m. – 20 000 eurų) vertės paramos sumą per trejus paeiliui einančius metus;

3. Per 2 mėnesius nuo įspėjimo nesumoka mokesčių nepriemokų ir (arba) įsiskolinimų suma viršija 10 tūkst. eurų;

4. Gautos paramos nepanaudoja per trejus metus arba panaudoja netinkamai;

5. Neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų;

6. Kai juridinio asmens vadovo vadovaujamam kitam asmeniui dėl vadovo kaltės per ne anksčiau nei prieš vienerius metus panaikintas paramos gavėjo statusas;

7. Laiku nepateikia metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir veiklos ataskaitos ar metinio pranešimo (ar metinės ataskaitos) Juridinių asmenų registrui;

8. Yra likviduojamas ar bankrutuojantis⁵.

Taigi NVO atskaitomybės kontekste šis statusas aktualus, nes jį turinčios ir paramą gaunančios organizacijos privalo atsiskaityti už šias lėšas. Paramos gavėjai turi viešinti informaciją apie gaunamą paramą, atsiskaityti paramos teikėjams bei panaudoti paramos dalyką paramos teikėjo nustatyta tvarka⁶.

---

³ *Ibid*, 13 str.

⁴ *Ibid*, 13 str. 5-6 d.

⁵ *Ibid*, 13 str. 6 d.

⁶ *Ibid*, 8 str. 1 d.

1.2 Skirtingų teisinių formų NVO atskaitomybė

NVO atskaitomybė visada turėjo specifinių bruožų, lyginant ją su pelno siekiančių juridinių asmenų atskaitomybe. Iš vienos pusės, NVO taikoma nemažai lengvatų, supaprastintų taisyklių, iš kitos – įstatymų leidėjas griežtai vertina šių organizacijų veiklos skaidrumą, gaunamą paramą ir jos panaudojimą. Šioje analizės dalyje bus nagrinėjama skirtingų teisinių formų NVO atskaitomybė, įskaitant ir šių organizacijų apskaitos ypatumus. Atskaitomybe laikoma NVO teikiamos veiklos bei finansinės ataskaitos ir joms keliami reikalavimai.

1.2.1 Asociacijų atskaitomybė

Asociacijų atskaitomybės nuostatos nurodytos Asociacijų įstatyme. NVO, kurių teisinė forma yra asociacijos, atskaitomybę galima būtų išskirti į du tipus: atsiskaitymas asociacijos nariams bei atsiskaitymas visuomenei. Nariams atsiskaitoma visuotinio narių susirinkimo metu, o visuomenei bei valstybei – teikiant metines ataskaitas Registrų centrui. Taip pat svarbios asociacijų gautos paramos viešinimo nuostatos.

Metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir veiklos ataskaitą (arba metinę ataskaitą) parengia asociacijos valdymo organas⁷. Šios ataskaitos pateikiamos visuotiniam narių susirinkimui bei Juridinių asmenų registru. Asociacijos atskaitomybės dokumentai taip pat turi būti viešiami asociacijos interneto svetainėje, jei tokia yra. Tokią pareigą būtų galima laikyti pertekline, atsižvelgiant į tai, kad dokumentai jau yra viešai prieinami Juridinių asmenų registro svetainėje. Valdymo organas taip pat turi užtikrinti, kad su asociacijos atskaitomybės dokumentais galėtų susipažinti tretieji asmenys. Taigi asociacijų metinių finansinių ataskaitų rinkinys ir veiklos ataskaita (arba metinė ataskaita) yra vieši dokumentai ir turi būti prieinami susipažinimui.

Asociacijos metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas⁸. Finansinės būklės ataskaitoje nurodomas asociacijos turtas, kapitalas, finansavimo sumos ir įsipareigojimai. Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodoma asociacijos finansiniai veiklos rezultatai, t.y. uždirbtos pajamos bei veiklos sąnaudos. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte detalizuojama bei paaiškinama finansinės būklės ataskaitoje bei veiklos rezultatų ataskaitoje pateikiama informacija, nurodomas asociacijos apskaitą tvarkęs asmuo ir kita reikšminga informacija.

---

⁷ Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004, Nr. 25-745, 9 str. 3 d.

⁸ *Ibid*, 10 str. 2 d.

Asociacijos, kurios vykdo buhalterinę apskaitą pagal supaprastintos apskaitos taisykles, gali teikti tik metinę ataskaitą⁹. Šioje ataskaitoje aiškinamasis raštas nėra būtinas.

Kartu su finansinių ataskaitų rinkiniu pateikiama ir asociacijos veiklos ataskaita. Veiklos ataskaitoje nurodomi asociacijos veiklos tikslai, uždaviniai, atlikti darbai bei ateinančių metų veiklos tikslai, uždaviniai ir planuojami darbai, taip pat informacija apie asociacijos narius (skaičius, narių rekvizitai)¹⁰.

Pareigą atsiskaityti už gautą paramą įtvirtina LP įstatymas¹¹. LP įstatymo 11 straipsnio 2 dalis nurodo, kad juridiniai asmenys, galintys gauti paramą, turi vykdyti atskirą šios paramos apskaitą¹². Joje nurodomi paramos teikėjai, vertė bei kaip ši parama panaudota, jei ji perduota kitam asmeniui, taigi paramos gavėjai taip pat turi vykdyti paramos ir (ar) labdaros, kurią teikia, apskaitą. Ši informacija teikiama Valstybinei mokesčių inspekcijai. Įprastai teikiamos metinės gautos paramos ataskaitos, tačiau tais atvejais, kai juridinis asmuo gauna daugiau nei 15 000 eurų paramos iš vieno subjekto per vienerius metus, turi būti teikiamos mėnesio ataskaitos. Atsiskaitant už gautą ir (ar) suteiktą paramą juridinis asmuo taip pat turi informuoti apie savo veiklą, susijusią su visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu.

Svarbios asociacijų gautos paramos viešinimo finansinės atskaitomybės dokumentuose nuostatos. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte turi būti nurodyta gauta finansinė ar nefinansinė parama¹³. Kiekvienas paramą suteikęs juridinis asmuo turi būti nurodomas atskirai, taip pat įvardijamas paramos dalykas ir vertė. Manytina, kad toks išsamus gautos paramos viešinimas finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte yra nepagrįstai apkraunantis organizacijas, ypač atsižvelgiant į tai, kad gautos paramos ataskaitos jau yra teikiamos Valstybinei mokesčių inspekcijai. Taip pat visų paramos teikėjų duomenų viešinimas gali būti laikomas pertekline informacija, pažeidžiančia paramos teikėjų interesus (privatumą). Tiesa, nustatoma išimtis, kai paramos teikėjas neprivalo būti nurodomas. Taip yra tais atvejais, kai vieno asmens per metus suteikta parama neviršija 2 VDU (2020 m. IV ketvirčio duomenimis VDU buvo 1512.3 eurų neatskaičius mokesčių,¹⁴ taigi 2 VDU sudarė 3024.6 eurų) ir sudaro mažiau nei 10 procentų visos asociacijos gautos paramos.

---

⁹ *Ibid*, 10 str. 6 d.

¹⁰ *Ibid*, 10 str. 4 d.

¹¹ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1993, Nr. 21-506, 11 str.

¹² *Ibid*, 11 str. 2 d.

¹³ *Ibid*, 10 str. 3 d.

¹⁴ Pagrindiniai socialiniai rodikliai, SODRA. Prieiga per internetą: <https://www.sodra.lt/lt/situacijos/statistika/pagrindiniai-socialiniai-rodikliai>

Finansinės atskaitomybės dokumentus pasirašo organizacijos valdymo organo narys arba vienasmenis vadovas (jei toks yra)¹⁵. Finansinės atskaitomybės dokumentus tvirtina asociacijos visuotinis narių susirinkimas¹⁶. Finansinės atskaitomybės dokumentai turi būti patvirtinti per 4 mėnesius nuo asociacijos finansinių metų pabaigos. Susirinkimui jie turi būti pateikti asociacijos įstatų nustatyta tvarka ir terminais.

Pareigą tvirtinti ir viešinti finansinės atskaitomybės dokumentus nustato ne tik Asociacijų įstatymas, bet ir Civilinis kodeksas. Civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalis numato, kad juridinis asmuo finansinės atskaitomybės dokumentus turi pateikti Juridinių asmenų registru per 30 dienų nuo jų patvirtinimo¹⁷. Šių dokumentų nepateikus ilgiau nei metus po jų patvirtinimo Juridinių asmenų registras gali inicijuoti juridinio asmens likvidavimą¹⁸.

Taigi asociacijų atskaitomybės nuostatos yra gana plačios. Atsiskaitoma ne tik asociacijos nariams, bet ir visuomenei, atskaitas viešinant asociacijos interneto svetainėje bei Juridinių asmenų registro interneto svetainėje. Visgi pastebima, kad kai kurie reikalavimai asociacijų atskaitomybei yra neproporcingai griežti ir didinantys NVO tenkančią administracinę naštą. Finansinių ataskaitų pateikimas Juridinių asmenų registru, Valstybinei mokesčių inspekcijai yra suprantamas, tačiau privalomas paramos teikėjų viešinimas, atskaitomybės dokumentų viešinimas asociacijų interneto svetainėse, gali būti laikomi pertekliniais reikalavimais.

1.2.2 Viešųjų įstaigų atskaitomybė

Viešųjų įstaigų atskaitomybę nustato Viešųjų įstaigų įstatymas. Viešųjų įstaigų, kurios yra viešojo sektoriaus subjektai, metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir veiklos ataskaitos parengimo tvarką taip pat nustato Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas¹⁹. Viešųjų įstaigų finansinės ataskaitos teikiamos visuotiniam dalininkų susirinkimui bei Juridinių asmenų registru.

Metinių finansinių ataskaitų rinkinį bei veiklos ataskaitą parengia viešosios įstaigos vadovas²⁰. Vadovas taip pat yra atsakingas už šių dokumentų pateikimą Juridinių asmenų

---

¹⁵ Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004, Nr. 25-745, 10¹ str. 1 d.

¹⁶ *Ibid.*, 8 str. 1 d. 5 p.

¹⁷ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 74-2262, 2.66 str. 4 d.

¹⁸ *Ibid.*, 2.70 str. 1 d. 1 p.

¹⁹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas. *Valstybės žinios*, 2007, Nr. 77-3046.

²⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, Nr. 68-1633, 9 str. 5 d. 2 p.

registrui²¹ bei paviešinimą įstaigos interneto svetainėje²², jei įstaiga tokią turi. Taip pat viešosios įstaigos vadovas turi sudaryti galimybę tretiesiems asmenims susipažinti su finansinės atskaitomybės dokumentais įstaigos buveinėje²³. Šias ataskaitas tvirtina visuotinis dalininkų susirinkimas²⁴. Įstatyme numatoma pareiga sušaukti eilinį visuotinį dalininkų susirinkimą kasmet, ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo įstaigos finansinių metų pabaigos²⁵. Tokia pareiga siejama su finansinių ataskaitų rinkinio bei veiklos ataskaitos parengimo, pateikimo ir patvirtinimo terminais.

Metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro finansinės būklės atskaita, veiklos rezultatų atskaita bei šių ataskaitų aiškinamasis raštas²⁶. Finansinės būklės ataskaitoje yra nurodomas įstaigos turimas turtas, nuosavas kapitalas, finansavimas bei įsipareigojimai. Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodomi įstaigos veiklos perviršis (pelnas) arba deficitas (nuostoliai). Aiškinamajame rašte paaiškinamos anksčiau įvardytose ataskaitose nurodytos sumos, nurodomas įstaigos buhalterinę apskaitą tvarkęs asmuo bei laikotarpis, kuriuo šis asmuo tvarkė apskaitą, ir kita svarbi informacija.

Viešosios įstaigos, kaip ir kiti juridiniai asmenys, kurie gali gauti paramą, turi atsiskaityti už gautą paramą ir nurodyti kaip ji panaudojama. Finansinių ataskaitų rinkinyje nurodoma kokia finansinė ar nefinansinė parama gauta, kaip ji panaudota, kas yra jos teikėjas (jei teikėjas juridinis asmuo)²⁷. Paramos teikėjo galima nenurodyti, jei vieno asmens skirtos paramos vertė neviršijo 2 VDU (2021 m. – 3024.6 eurų) bei nesudaro daugiau nei 10 procentų įstaigos gautos paramos per metus. Toks reguliavimas, kaip ir asociacijų atveju, kyla iš LP įstatymo nuostatų, nurodančių, kad už gaunamą paramą būtina atsiskaityti²⁸.

Viešųjų įstaigų veiklos ataskaitoje turi būti pateikiama ši informacija: įstaigos tikslai, uždaviniai, atlikti darbai bei ateinančių metų tikslai, uždaviniai bei planuojami darbai, taip pat informacija apie viešosios įstaigos dalininkus bei jų įnašų dydį²⁹.

Metinių finansinių ataskaitų rinkinys pasirašomas viešosios įstaigos vadovo, nurodant jo vardą, pavardę, pareigas³⁰. Informacija apie ataskaitas parengusį, t.y. buhalterinę apskaitą tvarkiusį, asmenį pateikiama aiškinamajame rašte. Metinių finansinių ataskaitų rinkinį

---

²¹ *Ibid*, 9 str. 5 d. 3 p.

²² *Ibid*, 9 str. 5 d. 4 p.

²³ *Ibid*, 9 str. 5 str. 5 p.

²⁴ *Ibid*, 10 str. 1 d. 6 p.

²⁵ *Ibid*, 10 str. 5 str.

²⁶ *Ibid*, 11 str. 2 d.

²⁷ *Ibid*, 11 str. 3 d.

²⁸ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1993, Nr. 21-506, 11 str. 2 d.

²⁹ *Ibid*, 11 str. 4 d.

³⁰ *Ibid*, 12 str. 1 d.

tvirtina įstaigos visuotinis dalininkų susirinkimas³¹. Šis tvirtinimas vyksta eilinio visuotinio dalininkų susirinkimo metu, ne vėliau nei per 4 mėnesius nuo įstaigos finansinių metų pabaigos.

Taigi viešųjų įstaigų, kurios yra NVO, atskaitomybė yra panaši į kitų NVO atskaitomybę. Įstaigos metinių finansinių ataskaitų rinkinys bei veiklos ataskaita yra rengiamos įstaigos vadovo, teikiamos visuotiniam dalininkų susirinkimui tvirtinti bei turi būti viešinamos Juridinių asmenų registre ir įstaigos interneto svetainėje, jei įstaiga tokią turi. Skirtingai nuo asociacijų, viešųjų įstaigų teisiniame reguliavime nėra numatyta galimybė šioms įstaigoms teikti metinę ataskaitą, kuri apimtų veiklos ataskaitą ir finansinių ataskaitų rinkinį. Viešosioms įstaigoms, kurios turi paramos gavėjo statusą, aktualios LP įstatymo nuostatos, nurodančios pareigą atsiskaityti už gautą paramą. Vertinant viešųjų įstaigų atskaitomybės ir jos dokumentų viešinimo nuostatas, galima išskirti tuos pačius komentarus, kaip ir dėl asociacijų atskaitomybės. Manytina, kad reikalavimai išsamiai aprašyti paramos teikėjus įstaigos finansinėse ataskaitose, teikiamose Juridinių asmenų registrui, bei viešinti atskaitomybės dokumentus viešosios įstaigos interneto svetainėje yra pertekliniai ir nepagrįstai apkraunantys įstaigas administracine našta.

1.2.3 Labdaros ir paramos fondų atskaitomybė

Labdaros ir paramos fondų finansinių bei veiklos ataskaitų pateikimą reglamentuoja LPF įstatymas³². Kai fondas yra priskiriamas prie viešojo sektoriaus subjektų, LPF įstatymas taikomas tiek, kiek Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas nenumato kitaip.

Labdaros ir paramos fondų atskaitomybės dokumentai yra metinių finansinių ataskaitų rinkinys ir metinis pranešimas arba metinė ataskaita. Rengti metinę ataskaitą gali rinktis tie fondai, kurie nevaldo neliečiamojo kapitalo ir vykdo supaprastintą buhalterinę apskaitą³³. Metinių finansinių ataskaitų rinkinį, kaip ir viešųjų įstaigų bei asociacijų atveju, sudaro finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita bei aiškinamasis raštas³⁴. Fondo finansinės būklės ataskaitoje nurodomas fondo turtas, nuosavas kapitalas, gaunamo finansavimo sumos bei turimi įsipareigojimai. Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodomos ataskaitinio laikotarpio pajamos, sąnaudos bei veiklos rezultatai, t.y. fondo gautas pelnas arba patirti nuostoliai. Aiškinamajame rašte paaiškinamos finansinės būklės bei veiklos rezultatų

---

³¹ *Ibid*, 10 str. 1 d. 6 p.

³² Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, Nr. 32-787.

³³ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, Nr. 32-787, 11 str. 8 d.

³⁴ *Ibid*, 11 str. 2 d.

ataskaitose nurodytos sumos, įvardijimas fondo apskaitą tvarkęs asmuo (laikotarpis, kuriuo šis asmuo tvarkė apskaitą) ir kita reikšminga informacija.

Taip pat fondo finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte nurodoma informacija apie fondo gautą finansinę ir nefinansinę paramą, paramos teikėjus bei paramos vertę³⁵. Taikomos tokios pačios išimtys, kai paramos teikėjai gali būti nenurodomi, kaip ir viešųjų įstaigų bei asociacijų reguliavime, t.y. nenurodomi paramos teikėjai, suteikę ne daugiau kaip 2 VDU vertės paramos, kuri neviršija daugiau nei 10 procentų visų fondo metinių pajamų (ar paramos). Svarbi nuostata, numatanti, kad aiškinamajame rašte būtinai nurodoma informacija apie paties fondo suteiktą labdarą bei paramą³⁶. Įvardijami paramos gavėjai (juridiniai asmenys), suteiktos paramos dalykas bei vertė. Šios nuostatos yra tokios pačios, kaip ir viešųjų įstaigų bei asociacijų reguliavime, tad galima svarstyti ar gautos paramos ir jos teikėjų viešinimas finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte yra būtinas.

Fondo teikiamo metinio pranešimo turinys yra panašus į viešųjų įstaigų bei asociacijų teikiamų veiklos ataskaitų turinį. Pateikiama informacija apie fondo veiklos tikslus, uždavinius atliktus darbus bei ateinančių metų tikslus, uždavinius ir planuojamus darbus, taip pat fondo dalininkų skaičių³⁷. Jei fondas valdo neliečiamąjį kapitalą, metiniame pranešime pateikiama informacija, susijusi su neliečiamojo kapitalo valdymu, kurios turinį detalizuoja Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir metinį pranešimą (ar metinę ataskaitą) parengia fondo valdymo organas³⁸. Dokumentus pasirašo įstatuose nurodytas valdymo organo narys. Atskaitomybės dokumentai pateikiami visuotiniam dalininkų susirinkimui tvirtinti per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos³⁹. Atskaitomybės dokumentai viešinami fondo interneto svetainėje, jei tokia yra, ir pateikiami Juridinių asmenų registru. Viešinimas fondo interneto svetainėje gali būti laikomas nebūtinu, nes šie dokumentai jau yra viešai prieinami Juridinių asmenų registro tinklalapyje.

Taigi fondo atsiskaitymas už vykdomą veiklą bei lėšų panaudojimą panašus į kitų viešųjų juridinių asmenų, kurie yra NVO, atsiskaitymo nuostatas. Fondai turi pateikti informaciją apie gautą bei teiktą paramą, finansinės ataskaitos yra viešos, rengiamos valdymo organo bei tvirtinamos visuotinio dalininkų susirinkimo.

---

³⁵ *Ibid*, 11 str. 3 d. 1 p.

³⁶ *Ibid*, 11 str. 3 d. 2 p.

³⁷ *Ibid*, 11 str. 4 d.

³⁸ *Ibid*, 9 str. 3 d. 2 p.

³⁹ *Ibid*, 8 str. 2 d. 5 p.

1.3 NVO apskaitos ypatumai (supaprastinta buhalterinės apskaitos tvarka)

Buhalterinės apskaitos įstatymas nurodo subjektus, kuriems gali būti taikomas Aprašas. Tokiais subjektais yra laikomi pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės asmenys einamaisiais ir praėjusiais metais neturintys samdomų darbuotojų bei einamaisiais ir praėjusiais metais neviršijantys 30 tūkst. eurų pajamų⁴⁰. Pastebima, kad atsižvelgiant į šiuos reikalavimus didžioji dalis NVO galėtų taikyti paprastesnės apskaitos nuostatas. Kitos NVO taiko įprastas buhalterinės apskaitos nuostatas, kurios yra gana sudėtingos ir sukuriančios didelę administracinę našą šioms organizacijoms.

Išskiriami du pagrindiniai supaprastintos apskaitos taikymo privalumai. Pirma, vietoje finansinės būklės ataskaitos, veiklos rezultatų ataskaitos ir aiškinamojo rašto, finansinės atskaitomybės dokumentas yra vienas – metinė ataskaita. Antra, nuo įprastos buhalterinės apskaitos skiriasi ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių registravimo būdas, vietoje dvejybinio įrašo daromas paprastas įrašas⁴¹. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad supaprastintą buhalterinę apskaitą vykdančios NVO gali neturėti atskirų buhalterinę apskaitą tvarkančių asmenų, tokiais atvejais apskaitą tvarko organizacijų valdymo organų nariai arba dalyviai⁴². Siekiant, kad organizacijų vadovai ar valdymo organų nariai gebėtų kokybiškai tvarkyti NVO apskaitą, apskaitos tvarkymo taisyklės turi būti aiškios ir lengvai pritaikomos.

Taigi atsižvelgiant į tokią NVO specifiką bei įprastai nedideles įplaukas bei išlaidas galima būtų svarstyti dar paprastesnės buhalterinės apskaitos nuostatų taikymą ne pelno organizacijoms.

2. NVO MOKESTINĖS LENGVATOS LIETUVOJE

2.1 Pelno nesiekiančio vieneto sąvoka

Analizuojant NVO mokestines lengvatas būtina aptarti pelno nesiekiančio vieneto sąvoką. Pagal Pelno mokesčio įstatymą, pelno nesiekiantis vienetas yra vienetas, kurio veiklos tikslas nėra pelno siekimas ir kuris pagal jo veiklą reglamentuojančius teisės aktus gauto pelno neturi teisės skirstyti savo steigėjams ir (arba) dalyviams⁴³. Pagal šią pelno nesiekiančio vieneto

---

⁴⁰ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 99-3515, 6 str. 3 d. 3 p.

⁴¹ *Ibid.*, 2 str. 14 d.

⁴² Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 99-3515, 10 str. 9 d.

⁴³ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 110-3992. 2 str. 5 d.

sąvoką tokiais vienetais laikomos, pavyzdžiui, visos viešosios įstaigos⁴⁴, tačiau, remiantis NVO plėtros įstatyme pateikta NVO sąvoka, ne visos viešosios įstaigos atitiks NVO požymius. Taigi reikėtų pabrėžti, kad ne visi pelno nesiekiantys vienetai bus laikomi NVO, bet visos NVO yra (turėtų būti) pelno nesiekiančiais vienetais.

2.2 NVO mokestinės aplinkos reglamentavimas

2.2.1 Gyventojų pajamų mokestis

Gyventojų pajamų apmokestinimo GPM tvarką reglamentuoja GPM įstatymas⁴⁵. GPM įstatymas nustato svarbiausias sąvokas, GPM mokėtojus, GPM objektą, GPM tarifus, pajamų pripažinimą, specialiąsias kai kurių pajamų nuostatas, apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo tvarką, GPM apskaičiavimo, mokėjimo, deklaravimo ir grąžinimo tvarką bei kitas GPM reglamentuojančias nuostatas. Nors GPM moka fiziniai asmenys, NVO taip pat aktualus šis mokestis. GPM yra vienas iš su darbo santykiais susijusių mokesčių, tačiau NVO kontekste GPM dažniausiai minimas kaip vienas iš šių organizacijų pajamų šaltinių.

Pajamų mokesčio objektu yra gyventojų pajamos⁴⁶. Pajamomis yra laikomos „pozityviosios pajamos, priskiriamos Europos ekonominių interesų grupės pajamos, nutraukus gyvybės draudimo sutartis ar išstojus iš pensijų fondo grąžinamos įmokos (ar jų dalis), atlygis už atliktus darbus, suteiktas paslaugas, už perduotas ar suteiktas teises, už perduotą ar kitaip perleistą, investuotą turtą ar lėšas ir (arba) kita nauda pinigais ir (arba) natūra⁴⁷“. Pajamomis nelaikoma piniginė nauda įvardyta GPM įstatymo 2 str. 14 d. 1-8 p. Prievolę mokėti GPM turi nuolatiniai ir nenuolatiniai Lietuvos gyventojai⁴⁸. Bendrasis GPM tarifas yra 15 procentų. Šis dydis kinta priklausomai nuo gyventojų gaunamų pajamų dydžio bei pobūdžio.

Kaip minėta anksčiau, GPM gali būti vienu iš NVO pajamų šaltinių. Pagal GPM įstatymą, mokesčių administratorius gyventojų prašymu privalo pervesti 1,2 proc. sumokėto GPM asmenims, turintiems teisę gauti paramą, pagal Labdaros ir paramos įstatymą⁴⁹. Labdaros ir paramos įstatymas numato, kad paramos gavėjais gali būti labdaros ir paramos fondai, biudžetinės įstaigos, asociacijos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės, bendrijos,

⁴⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, Nr. 68-1633, 14 str. 2 d.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 73-3085.

⁴⁶ *Ibid.*, 5 str.

⁴⁷ *Ibid.*, 2 str.

⁴⁸ *Ibid.*, 3 str.

⁴⁹ *Ibid.*, 34 str. 3 d.

religiniai centrai, tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai, kiti juridiniai asmenys, kurių veikla nėra pelno siekimas⁵⁰. Taigi visos NVO gali būti paramos gavėjomis, jei įgyja paramos gavėjo statusą⁵¹. Paramos gavėjo statusas suteikiamas toms organizacijoms, kurios vykdo visuomenei naudingą veiklą ir kurių vadovas nėra padaręs pažeidimų, susijusių su mokesčių mokėjimu⁵². Organizacijoms siekiant paramos gavėjo statuso taip pat turi nebūti aplinkybių, kurioms esant šis statusas nesuteikiamas arba panaikinamas⁵³. Analizuojant šias aplinkybes galima pastebėti, kad svarbiausi kriterijai, siekiant gauti ir išlaikyti paramos gavėjo statusą yra NVO veiklos skaidrumas, atskleidžiant gautos paramos kiekį bei jos panaudojimo būdus. Svarbu laiku teikti metines ar, esant poreikiui, mėnesines ataskaitas, o padarius pažeidimą, greitai ištaisyti klaidas bei jų nekartoti.

Gyventojų skiriamas GPM yra reikšmingas pajamų šaltinis kai kurioms NVO. Remiantis VMI parengta statistika, 2019 m. GPM mokėtojai skyrė asociacijoms daugiau nei 5,5 mln. eurų GPM dalies, viešosioms įstaigoms – daugiau nei 5,3 mln. eurų, o labdaros ir paramos fondams – daugiau nei 1,8 mln. eurų⁵⁴. Iš viso 2019 m. Lietuvos gyventojai skyrė daugiau nei 20 mln. eurų GPM paramos gavėjams, palyginus su 2018 m. kai buvo skirta daugiau nei 21 mln. eurų, paramos suma šiek tiek sumažėjo. Paminėtina ir tai, kad 1,2 proc. GPM galima skirti ir biudžetinėms įstaigoms (per 2019 m. skirta 3,2 mln. eurų). Atsižvelgiant į tai, kad biudžetinės įstaigos yra išlaikomos iš valstybės ir savivaldybių asignavimų, suteikiama galimybė joms gauti papildomą gyventojų sumokamų mokesčių dalį atrodo neproporcinga⁵⁵.

*Paramos statistika (gauta parama)*⁵⁶

Paramos gavėjo teisinė forma	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
Asociacija	4,8 mln. eurų	5 mln. eurų	5,1 mln. eurų	5,9 mln. eurų	5,5 mln. eurų
Viešoji įstaiga	3,6 mln. eurų	3,9 mln. eurų	4,5 mln. eurų	5,3 mln. eurų	5,3 mln. eurų

⁵⁰ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1993, Nr. 21-506, 7 str. 1 d.

⁵¹ *Ibid*, 7 str. 3 d.

⁵² *Ibid*, 13 str. 1 d.

⁵³ *Ibid*, 13 str. 5 ir 6 d.

⁵⁴ Valstybinė mokesčių inspekcija. Paramos apskaičiavimo statistika pagal juridinių asmenų teises formas, apskritis, sumų intervalus ir apskaičiuotas sumas politinėms partijoms (atnaujinta 2020-12-14) [interaktyvus]. [žiūrėta 2021-03-20]. Prieiga per internetą: <<https://www.vmi.lt/evmi/paramos-statistika>>

⁵⁵ Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2010, Nr. 15-699, 2 str. 1 d.

⁵⁶ Valstybinė mokesčių inspekcija. Paramos apskaičiavimo statistika pagal juridinių asmenų teises formas, apskritis, sumų intervalus ir apskaičiuotas sumas politinėms partijoms (atnaujinta 2020-12-14) [interaktyvus]. [žiūrėta 2021-03-20]. Prieiga per internetą: <<https://www.vmi.lt/evmi/paramos-statistika>>

Labdaros ir paramos fondas	1,3 mln. eurų	1,7 mln. eurų	1,5 mln. eurų	1,9 mln. eurų	1,8 mln. eurų
-----------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Taigi visų Lietuvos gyventojų mokamas GPM yra svarbus NVO, nes jo dalis gali būti skiriama kaip parama šioms organizacijoms. Kai kurioms NVO ši parama yra pagrindinis pajamų šaltinis, finansuojantis visų metų veiklą, todėl ypač svarbu, kad kuo daugiau gyventojų tikslingai skirtų jau sumokėto GPM dalį. Paminėtina ir tai, kad paramos gavimas yra ne tik didžiulė paskata NVO veiklai, bet ir atsakomybė, nes už gautą paramą reikia tinkamai atsiskaityti.

2.2.2 Pelno mokestis

Uždirbto pelno ir (ar) gautų pajamų apmokestinimo tvarką numato Pelno mokesčio įstatymas⁵⁷. Pelno mokesčio įstatymas nustato pagrindines su pelno mokesčiu susijusias sąvokas, mokesčio mokėtojus, mokesčio bazę, mokesčio tarifus, mokestinį laikotarpį, pajamų ir sąnaudų pripažinimo tvarką bei kitus pelno mokestį reglamentuojančius aspektus. NVO yra ne pelno siekiančios organizacijos, t.y. jų veiklos tikslas nėra pelno siekimas, tačiau tai nereiškia, kad NVO negali gauti jokio pelno. Atsižvelgiant į tai, kad NVO gali turėti pelno, šioms organizacijoms yra aktualios Pelno mokesčio įstatymo nuostatos.

Prievolę mokėti pelno mokestį turi Lietuvos ir užsienio apmokestinamieji vienetai. Šiais vienetais yra laikomi juridiniai asmenys arba kolektyvinio investavimo subjektai, neturintys juridinio asmens statuso⁵⁸. Lietuvos apmokestinamojo vieneto mokesčio bazė (t.y. suma, kuri yra apmokestinama) yra laikomos visos Lietuvos Respublikoje ir užsienio valstybėse uždirbtos pajamos, panašiai apibrėžiama ir mokesčio bazė užsienio apmokestinamiesiems vienetais – svarbu, kad pajamų šaltinis būtų Lietuvos Respublikoje, arba susijęs su Lietuvos Respublika⁵⁹, t.y. visas vykdant ekonominę veiklą gautas pelnas. NVO aktualu, kad parama pelno mokesčio objektu nėra laikoma, išskyrus Pelno mokesčio įstatymo 4 str. 6 d. nustatytas išimtis. Mokesčio bazė yra laikoma parama, kuri nėra panaudojama pagal Labdaros ir paramos įstatyme nustatytą paramos paskirtį bei parama, kai iš vieno paramos teikėjo per metus gaunama daugiau nei 250 BSI (2021 m. – 10 000 eurų) dydžio paramos

⁵⁷ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 110-3992.

⁵⁸ *Ibid*, 2 str. 1-3 d.

⁵⁹ *Ibid*, 4 str.

grynais pinigais⁶⁰. Taigi organizacijų gaunama parama įprastai nėra apmokestinama pelno mokesčiu, tačiau būtina ją panaudoti pagal paramos paskirtį.

Bendras pelno mokesčio tarifas yra 15 procentų, Pelno mokesčio įstatymas nustato išimtis, kai šis tarifas gali keistis⁶¹. NVO aktualūs pelno mokesčio tarifo dydžiai: apmokestinant anksčiau minėtą gautą, bet ne pagal paramos paskirtį panaudotą, paramą bei 250 BSI (2021 m. – 10 000 eurų) viršijančią paramą, taikomas 15 proc. pelno mokesčio tarifas⁶². Vienetų, kuriuose darbuotojų skaičius neviršija 10 žmonių, o mokestinio laikotarpio pelnas – 300 000 eurų, pirmojo mokestinio laikotarpio pelno mokesčio tarifas yra 0 proc., o vėlesniais laikotarpiais – 5 procentai⁶³. Taigi pastarieji mokesčio tarifai aktualūs NVO, kai jos turi ne daugiau nei 10 darbuotojų bei gauna ne daugiau nei 300 000 eurų pelno.

Mokesčiu apmokestinamas tik apmokestinamasis pelnas, t.y. tam tikra dalis viso organizacijos gauto pelno. Apmokestinamasis pelnas nustatomas iš visų pajamų atimant neapmokestinamąsias pajamas, atskaitant leidžiamus atskaitymus bei ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus⁶⁴. Leidžiamais atskaitymais yra laikomos visos būtinos patirti išlaidos, kurios patiriamos pajamoms užsidirbti ir ekonominei veiklai gauti, įskaitant ir darbuotojų išlaikymui patirtas išlaidas⁶⁵. Taigi iš viso organizacijos gauto pelno atimamos neapmokestinamos pajamos ir atskaitymai, o nuo likusios pelno dalies skaičiuojamas pelno mokestis. Narystės pagrindu veikiančioms NVO aktualūs kai kurie ribojamų dydžių leidžiami atskaitymai – narių mokesčiai ir įnašai (suma, ne didesnė nei 0,2 proc. pajamų⁶⁶), nes šių mokesčių ir įnašų suma gali būti sumažinamas apmokestinamas pelnas. Pavyzdžiui, jei NVO yra išlaikoma tik iš narystės mokesčių ir įnašų, pelno mokesčio mokėti nereikės.

Visoms NVO reikšmingas Pelno įstatymo 46³ str., nurodantis, kad apmokestinamojo pelno dalis sumažinama lėšomis, skirtomis viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti. Šis straipsnis numato, kad pelno nesiekiantys vienetai gali sumažinti apmokestinamąjį pelną lėšomis, kurios yra skiriamos, arba per du artimiausius mokestinius laikotarpius bus skiriamos, viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti⁶⁷. Tai reiškia, kad jeigu NVO visą gautą pelną panaudoja savo veiklai vykdyti, kai ši veikla yra naudinga visuomenei, pelno mokestis nemokamas. Svarbu ir tai, kad lėšas, skiriamas šiai veiklai

---

⁶⁰ *Ibid*, 4 str. 6 d.

⁶¹ *Ibid*, 5 str.

⁶² *Ibid*, 5 str. 1 d. 4 p.

⁶³ *Ibid*, 5 str. 2 d.

⁶⁴ *Ibid*, 11 str.

⁶⁵ *Ibid*, 17 str. 1 d.

⁶⁶ *Ibid*, 17 str. 2 d.

⁶⁷ *Ibid*, 46³ str. 1 d.

finansuoti, galima perkelti į vėlesnius du vienas po kito einančius mokestinius laikotarpius, jeigu jų dydis viršija einamąjį mokestinį laikotarpį viešiesiems interesams tenkinti skirtą lėšų sumą⁶⁸. Toliau straipsnyje įvardijamos kokios būtent lėšos, jei jos panaudotos viešiesiems interesams tenkinti, gali būti išskaitomos iš organizacijos pelno. Tokiomis lėšomis yra valstybės ir savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, kitų valstybės pinigų fondų, Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos, paramos pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą, narių mokesčių, įnašų ir įmokų lėšos.

Taigi galima daryti išvadą, kad jeigu NVO veikia pagal savo veiklos tikslus ir gautą pelną panaudoja šiems veiklos tikslams įgyvendinti, organizacijai nereikėtų mokėti pelno mokesčio. Tiesa, siekdamas nemokėti pelno mokesčio, organizacijos turi gebėti pagrįsti, kad pelnas buvo panaudotas būtent viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti.

Apibendrinant galima teigti, kad NVO Pelno mokesčio įstatymo nuostatos yra labai aktualios. Kai NVO veiklą vykdo griežtai pagal savo veiklos tikslus, tenkina viešąjį interesą, gautas pelnas yra sumažinamas viešajam interesui tenkinti panaudoto pelno dalimi ir apmokestinamojo pelno NVO gali nebeturėti, taigi ir pelno mokesčio nemokėti. Tačiau savaime tai, kad NVO yra ne pelno siekiančios organizacijos, jų nuo pelno mokesčio mokėjimo neatleidžia.

2.2.3 Nekilnojamojo turto mokestis

Nekilnojamojo turto apmokestinimą NT mokesčiu reglamentuoja NT mokesčio įstatymas⁶⁹. Įstatymas numato NT mokesčio objektą, mokėtojus, tarifus, lengvatas, nekilnojamo turto vertės nustatymą bei mokesčio mokėjimą reglamentuojančias nuostatas. NVO šis mokestis yra aktualus, nes šios organizacijos gali būti nekilnojamojo turto savininkės ir turėti prievolę mokėti šį mokestį.

NT mokesčio mokėtojai yra NT turto savininkai (fiziniai bei juridiniai asmenys), išskyrus atvejus, kai fiziniam asmeniui priklausantis nekilnojamasis turtas perduodamas naudotis juridiniam asmeniui (tada mokestį moka juridinis asmuo) bei kolektyvinio investavimo santykiuose (NT mokestį moka kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė)⁷⁰. NT mokesčio objektas yra nekilnojamasis turtas, esantis Lietuvos Respublikoje, išskyrus nenaudojamą nekilnojamąjį turtą, kurio statyba neužbaigta, bei valdžios ir privataus

---

⁶⁸ *Ibid.*, 46³ str. 2 d.

⁶⁹ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 76-2741.

⁷⁰ *Ibid.*, 3 str.

subjektų partnerystės pagrindu sukurtą ar įgytą nekilnojamąjį turtą⁷¹. Mokesčio tarifas yra nuo 0,5 proc. iki 3 proc. turto mokestinės vertės⁷².

NVO svarbios NT mokesčio lengvatos, kurias pritaikius, kai kurios NVO gali nemokėti NT mokesčio. Pagal NT mokesčio įstatymo 7 str. 2 d. mokesčiu neapmokestinamas turtas, už kurį mokestį moka šie juridiniai asmenys: neįgaliųjų asociacijos, įmonės ir įstaigos; labdaros ir paramos fondai, jei jų turtas naudojamas tik nekomercinei veiklai; asociacijos, jei turtas naudojamas tik nekomercinei veiklai⁷³. Taigi NVO, kurios yra viešosios įstaigos, nėra atleidžiamos nuo NT mokesčio mokėjimo. Toks įstatyminis reguliavimas iš dalies suprantamas, nes NT mokesčio įstatymas išskiria tam tikras veiklas bei paslaugas, kurias teikiančios įstaigos mokesčio nemoka (pavyzdžiui, socialines paslaugas teikiančios įstaigos ar švietimo įstaigos). Tačiau pastebėtina, kad kita dalis viešųjų įstaigų, kurios taip pat, kaip ir asociacijos ar labdaros ir paramos fondai gali vykdyti visuomenei naudingą, nekomercinę veiklą, nuo prievolės mokėti NT mokestį neatleidžiamos.

Taigi, pagal NT mokesčio įstatymą, kai kurios NVO yra atleidžiamos nuo šio mokesčio mokėjimo, jei vykdo tik nekomercinę veiklą. Visgi viešosioms įstaigoms, kurių teisinę formą turi nemažai NVO, bei labdaros ir paramos fondams, asociacijoms, jei jų turtas naudojamas komercinei veiklai, nėra sudaroma galimybė taikyti NT mokesčio lengvatą.

2.2.4 Pridėtinės vertės mokestis

PVM įstatymas nustato apmokestinimo PVM tvarką bei su tuo susijusias asmenų prievoles⁷⁴. PVM mokesčio mokėtojai yra Lietuvos bei užsienio fiziniai ir juridiniai asmenys, vykdančys bet kokio pobūdžio komercinę veiklą, taip pat Lietuvoje įsteigti kolektyvinio investavimo subjektai, kurių veiklos forma yra investicinis fondas. Taigi NVO galėtų būti PVM mokėtojomis, jeigu vykdytų komercinę veiklą.

PVM objektas yra prekių tiekimas ir paslaugų teikimas, taip pat yra prekių įsigijimas už atlygį šalies teritorijoje iš kitos valstybės narės⁷⁵. Suma, nuo kurios skaičiuojamas PVM, yra vadinama apmokestinamąja verte. Tai atlygis, kurį gavo ar turi gauti prekių tiekėjas

---

⁷¹ *Ibid*, 4 str.

⁷² *Ibid*, 6 str.

⁷³ *Ibid*, 7 str.

⁷⁴ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 35-1271.

⁷⁵ *Ibid*, 3 str.

arba paslaugos teikėjas, neįskaitant paties PVM⁷⁶. Standartinis PVM tarifas yra 21 proc.⁷⁷. Taip pat PVM įstatyme įtvirtinti lengvatiniai 0 proc., 5 proc. bei 9 proc. tarifai⁷⁸.

Kai kuriais atvejais prekių tiekimas, paslaugų teikimas bei prekių įsigijimas iš kitos valstybės narės gali būti neapmokestinami. PVM neapmokestinamos su sveikatos priežiūra susijusios prekės ir paslaugos, socialinės paslaugos ir susijusios prekės, švietimo ir mokymo paslaugos, kultūros ir sporto paslaugos, pašto paslaugos, radijas ir televizija, nepriklausomų grupių veikla, draudimo paslaugos, finansinės paslaugos, specialūs ženklai, azartiniai lošimai ir loterijos, nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuoma bei pardavimas ar kitos perdavimas⁷⁹. Taip pat nustatyti kiti ypatingi atvejai, kai prekių tiekimas, paslaugų teikimas ir prekių įsigijimas neapmokestinami.

NVO aktualios PVM įstatymo 24 straipsnio nuostatos, kuriose numatyta veikla, kuri neapmokestinama⁸⁰:

1. PVM neapmokestinamos narystės pagrindu veikiančių pelno nesiekiančių organizacijų (NVO kontekste – asociacijų) savo nariams teikiamos paslaugos bei tiekiamos prekės, jei jos atitinka organizacijos įstatuose numatytus tikslus⁸¹;
2. PVM neapmokestinamos pelno nesiekiančių juridinių asmenų organizuojamų labdaros ir paramos renginių metu teikiamos paslaugos bei tiekiamos prekės, jei surinktos lėšos skiriamos tik labdarai ar šių NVO vykdomai visuomenei naudingai veiklai. Svarbu, kad ši išimtis taikoma tik organizacijoms, kurios vykdo PVM įstatymo 20-23 straipsniuose numatytą veiklą (sveikatos priežiūros paslaugų, socialinių paslaugų ir susijusių prekių teikimą bei tiekimą, švietimo ir mokymo paslaugų, kultūros ir sporto paslaugų teikimą)⁸²;
3. PVM neapmokestinamos teikiamos paslaugos, susijusios su vaiko teisių apsauga, taip pat susijusios prekės, kurias tiekia ir (arba) teikia pelno nesiekiantys juridiniai asmenys⁸³.

---

⁷⁶ *Ibid*, 15 str.

⁷⁷ *Ibid*, 2 str. 32 d.

⁷⁸ *Ibid*, 19 str.

⁷⁹ *Ibid*, IV skyrius.

⁸⁰ *Ibid*, IV skyrius.

⁸¹ *Ibid*, 24 str. 1 d.

⁸² *Ibid*, 24 str. 4 d.

⁸³ *Ibid*, 24 str. 6 d.

Prievolę registruotis PVM mokėtojais bei mokėti PVM į valstybės biudžetą turi patys apmokestinamieji asmenys. Reišminga išimtis iš šios taisyklės, kuri nustato, kad apmokestinamasis asmuo neprivalo pateikti prašymo įregistruoti jį PVM mokėtoju, jeigu bendras atlygis, kurį šis asmuo gauna per 12 mėnesių vykdydamas ekonominę veiklą Lietuvos Respublikos teritorijoje, neviršija 45 000 eurų⁸⁴. Net jei asmuo nepateikia prašymo jį registruoti PVM mokėtoju, bet, pagal PVM įstatymo nuostatas, turi tokią pareigą, jis nėra atleidžiamas nuo pareigos skaičiuoti ir mokėti PVM⁸⁵.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis NVO nevykdo tokio masto komercinės veiklos, kad gautų daugiau nei 45 000 eurų atlygio per metus, ši kiterijų atitinkančioms organizacijoms mokėti PVM nereikia. Verta paminėti ir tai, kad daugiau nei 45 000 eurų atlygio organizacija turėtų gauti iš komercinės veiklos – organizacijos suteiktų paslaugų, parduotų prekių, todėl NVO veiklai skiriama parama neįeina į šią sumą. NVO santykį su PVM mokėjimu galima būtų apibendrinti taip: tikėtina, kad dauguma NVO neturi pareigos mokėti šį mokestį, nes nevykdo plačios komercinės veiklos, tačiau, jei NVO šią veiklą vykdytų, turėtų vykdyti prievolę mokėti PVM, išskyrus siaurą sąrašą pagrindų, kai tam tikra veikla neapmokestinama.

2.2.5 NVO, kaip darbdavio, mokami mokesčiai

Jei NVO turi darbuotojų, šioms organizacijoms, kaip ir kitiems darbdaviams, kyla pareiga mokėti su darbo santykiais susijusius mokesčius. Tokiais mokesčiais būtų laikomi:

1. Gyventojų pajamų mokestis – 20 proc. metinių pajamų daliai neviršijančiai 60 VDU ir 32 proc., jei darbuotojo atlyginimas per metus viršija 60 VDU (2021 m. taikomi tarifai)⁸⁶;
2. Socialinio draudimo įmokos (pensijų socialinis draudimas, ligos, motinystės⁸⁷, sveikatos draudimas⁸⁸) – šios įmokos yra mokamos darbuotojo, t.y. įmokas apskaičiuoja ir sumoka darbdavys, tačiau jos atskaitomos iš darbuotojo darbo užmokesčio, o ne iš darbdavio lėšų. Pensijų socialinio draudimo įmokos tarifas yra 8,72 proc., ligos – 2,09 proc., motinystės – 1,71 proc., sveikatos draudimo – 6,98 proc. Svarbu tai, kad šioms įmokoms yra taikomos „grindys“ bei „lubos“. Tai reiškia, kad net jei

---

⁸⁴ *Ibid*, 71 str. 2 d.

⁸⁵ *Ibid*, 71 str. 4 d.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 73-3085, 6 str.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas. *Lietuvos aidas*, 1991, Nr. 107-0.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos privalomojo sveikatos draudimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996, Nr. 55-1287.

darbuotojui mokamas mažesnis, nei minimalus, atlyginimas, darbdavys turi sumokėti įmokas nuo MMA, taigi, dalį šių įmokų darbdavys padengia iš savo lėšų.

Pavyzdžiui, jei darbuotojas uždirba 100 eurų, o MMA yra 642 eurų (2021 m.), darbdavys moka įmokas nuo 642 eurų. Šios įmokos pasiskirsto taip:

Nuo 542 eurų – jas sumoka darbdavys;

Nuo 100 eurų – jas sumoka darbdavys ir darbuotojas.

*Pavyzdys*⁸⁹

Atlyginimas „ant popieriaus“	Darbuotojo sumokami mokesčiai	Darbdavio sumokami mokesčiai	Atlyginimas „į rankas“	Darbo vietos kaina (darbdaviui)
642 eurų	173.59 eurų	11.36 eurų	468.41 eurų	653.36 eurų
100 eurų	19.5 eurų	117.05 eurų	80.5 eurų	217.05 eurų

3. Įmoka Garantiniam fondui⁹⁰ – įmokos dydis yra 0,16 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio;
4. Įmoka Ilgalaikio darbo išmokų fondui⁹¹ – įmokos dydis yra 0,16 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, jei jis ne mažesnis kaip minimali mėnesinė alga;
5. Įmoka Nedarbo socialiniam fondui⁹² – jei darbo sutartis neterminuota, tai įmokos dydis yra 1,31 proc., jei terminuota – 2,03 proc.;
6. Įmoka nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui⁹³ – įmokos dydis priklauso nuo to, kokiai draudėjų nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokų tarifo grupei priklauso draudėjas. Įmokos dydis gali svyruoti nuo 0,14 proc. iki 1,4 proc.

Taigi NVO, kaip darbdaviams, nėra taikomos išimtys ar lengvatos, mokant mokesčius, susijusius su darbo santykiais. Paminėtina ir tai, kad tais atvejais, kai NVO asmenys veikia ne darbo sutarties pagrindu, o veikdami pagal individualios veiklos pažymą. Tokiais

⁸⁹ Apskaičiuota naudojantis SODRA darbo vietos skaičiuokle. Skaičiuojant nurodoma, kad NPD apskaičiuojamas automatiškai, papildomai pensijai nekaupiami, darbo sutartis neterminuota, darbuotojo pilietybė – lietuvis, darbdavys priskirtas I nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų grupei, papildoma informacija nepateikiama. Priega per internetą: <https://www.sodra.lt/lt/skaiciuokles/darbo_vietos_skaiciuokle>

⁹⁰ Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas. *Teisės aktų registras*, 2016, Nr. 23708.

⁹¹ *Ibid.*

⁹² Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas. *Teisės aktų registras*, 2020, Nr. 28978.

⁹³ *Ibid.*

atvejais pareiga mokėti gyventojų pajamų mokestį, privalomojo sveikatos draudimo įmokas bei valstybinio socialinio draudimo įmokas, tenka asmeniui, o ne organizacijai.

3. NVO MOKESTINĖS LENGVATOS ES VALSTYBĖSE

3.1. Vokietija

Pagal Vokietijos įstatymus, NVO teisinės formos yra: asociacija (oficiali ir neoficiali), fondas (oficialus ir neoficialus), o kai kuriais atvejais ir ribotos atsakomybės verslo įmonė. Oficialios asociacijos, oficialūs fondai ir verslo įmonės turi juridinio asmens statusą. Neoficialios asociacijos tradiciškai buvo laikomos neturinčiomis juridinio asmens statuso, tačiau dabar pripažįstamos turinčios tam tikrą juridinio asmens statuso aspektą. Tačiau nevyriausybinėms organizacijoms Vokietijoje netaikomi specialūs reglamentai, todėl NVO gali laisvai pasirinkti tokią teisinę formą, kuri jai yra tinkamiausia⁹⁴.

Mokesčių lengvatos yra apibrėžtos įvairiuose Vokietijos mokesčių kodeksuose, susijusiuose su pelno mokesčiu, komerciniu mokesčiu, PVM ir paveldėjimo bei dovanų mokesčiais. Fiskalinis kodeksas nustato specialius reikalavimus organizacijoms, galinčioms mokėti lengvatinius mokesčius. Skiriami trijų rūšių tikslai, kaip prielaidos lengvatiniams mokesčiams nustatyti: visuomeninė / viešoji nauda; geranoriškumas; bei tikslai, susiję su bažnyčia.⁹⁵

Tačiau yra keletas papildomų reikalavimų. Pirma, organizacija turi remti tik savo viešosios naudos tikslą (Fiskalinis kodekso 56 str.)⁹⁶. Taigi neapmokestinta organizacija neturi skirstyti savo turto, pavyzdžiui, savo nariams, direktoriams ar kt. Likvidavimo atveju likęs organizacijos turtas turi būti suteiktas kitai tokio pobūdžio organizacijai. Vis dėlto nedraudžiamos administravimo išlaidos, jei jos yra pagrįstos. Yra tik viena pirmiau minėto reikalavimo išimtis: fondui, kuris iki trečdaliao savo grynujų pajamų paskirsto steigėjui ar steigėjo šeimai, suteikiama visa mokesčių lengvata (Fiskalinio kodekso 58 straipsnio 5 dalis)⁹⁷, tačiau tokios išlaidų sumos neturi būti nepagrįstai didelės.

---

⁹⁴ *Council on Foundations* (2020). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/country-notes/nonprofit-law-germany/>;

⁹⁵ *The Fiscal Code of Germany*, Ch. 3, Sec. 52-55. Prieiga per internetą: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_ao/index.html;

⁹⁶ *Ibid.*, Ch. 3, Sec. 56;

⁹⁷ *Ibid.*, Ch. 3, Sec. 58;

Organizacija, kuri gali mokėti lengvatinius mokesčius, taip pat turi tiesiogiai skatinti savo tikslą arba per „*Hilfspersonen*“ (pagalbinius asmenis), pavyzdžiui, darbuotojus, laisvai samdomus darbuotojus, arba per kitus juridinius asmenis, per kuriuos organizacija veikia, pvz. pagal sutartį ar pavedimą (Fiskalinio kodekso 56 str.)⁹⁸.

Galiausiai, neapmokestinama organizacija savo įstatuose turi numatyti kai kurias pagrindines mokesčių įstatymų reikalavimų taisykles (pvz., kad likvidavimo atveju likęs turtas bus suteiktas kitai organizacijai, atleistai nuo mokesčių).

NVO, norėdama gauti neapmokestinamą statusą, turi altruistiškai, išimtinai ir tiesiogiai vykdyti savo privileijuotą mokesčių tikslą. Tačiau fondai gali išleisti iki trečdaliao savo pajamų steigėjui ir jo artimiesiems giminaičiams išlaikyti, jų kapams prižiūrėti ir steigėjų atminimui (Fiskalinio kodekso 58 str. 5 dalis)⁹⁹. NVO, sudarytų kaip korporatyvinės įmonės, Fiskalinis kodeksas nurodo, kad akcininkai gali gauti savo pradinį įnašą gryniaisiais pinigais ir savo natūrinių kapitalo įnašų tikrąją rinkos vertę nutraukus narystę (Fiskalinio kodekso 55 str.)¹⁰⁰.

Mokesčių lengvatos

Nustatant mokesčių dydžius organizacijos, mokančios lengvatinius mokesčius, pajamoms, atsižvelgiama į šių pajamų rūšį:

- (1) Nematerialusis („idealistinis“) uždarbis – pajamos iš nario mokesčių ar aukų. Ši pajamų forma paprastai neapmokestinama pajamų mokesčiu. Tačiau pajamų mokestis yra taikomas už „paslėptus sumetimus“, pavyzdžiui, nario mokesčius, sumokėtus už paslaugas ar gautas prekes;
- (2) „Pasyvusis“ uždarbis, gaunamas iš turto valdymo (t. y. investicijų): pajamos iš investicijų į palūkanų obligacijas, akcijas, nekilnojamąjį turtą ir pan. Ši pajamų forma taip pat neapmokestinama pajamų mokesčiu;
- (3) uždarbis, gautas iš ekonominės veiklos, kuria siekiama organizacijos, neapmokestinamos mokesčiais, tikslo. Ši pajamų rūšis atleidžiama nuo pajamų mokesčio, jei nėra iškraipoma rinkos konkurencija;
- (4) Pajamos iš kitos ekonominės veiklos, nesusijusios su organizacijos, neapmokestinamos mokesčiais, tikslais. Pavyzdžiui, organizacija neapmokestinama turinti kontrolines makaronų gamybos įmonės akcijas. Ši pajamų forma (pateiktame pavyzdyje – akcijų dividendai) yra

---

⁹⁸ *Ibid.*, Ch. 3, Sec. 54;

⁹⁹ *Ibid.*, Ch. 3, Sec. 58;

¹⁰⁰ *Ibid.*, Ch. 3, Sec. 55;

apmokestinama pajamų mokesčiu. Tačiau yra neapmokestinama 35 000 eurų per metus bendro darbo užmokesčio lengvata. Iš to išplaukia, kad Vokietijoje yra neapmokestinamos organizacijos su iš dalies apmokestinamos pajamomis, jei jų pajamos gaunamos iš ekonominės veiklos, nesusijusios su organizacijos tikslu¹⁰¹.

Dovanų ar paveldėjimo mokesčiu yra laipsniškai apmokestinamas fondams perduodamas turtas, išskyrus atvejus, kai auka skiriama konkrečiam tikslui, kurio įgyvendinimas yra neapmokestinamas. Visiškas atleidimas nuo paveldėjimo mokesčio taip pat suteikiamas, kai palikimas per dvejus metus nuo paveldėjimo perduodamas privilegijuoto mokesčio fondui.

Nors prekės ir paslaugos Vokietijoje paprastai apmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu (PVM), kai kurioms standartinėms viešosios naudos veikloms PVM netaikomas, įskaitant su sveikata, švietimu, kultūra ir mokslu susijusią veiklą. Sumažintas 7 procentų PVM tarifas taikomas apmokestinamoms paslaugoms, kurios yra būtinos siekiant vykdyti NVO tikslams arba toms paslaugoms, kurios laikomos tik turto valdymu (pavyzdžiui, patalpų nuoma ar teisių, ypač autorių teisių, autorinių atlyginimų ir kt., naudojimas). Dotacijoms paprastai netaikomas PVM. NPO, siekiančios viešosios naudos tikslų, nurodytų Fiskalinio kodekso 51–68 skirsniuose, nemoka prekybos ar komercinių mokesčių¹⁰².

3.2. Prancūzija

Prancūzijos įstatymai pripažįsta dvi pagrindines ne pelno siekiančių organizacijų teisinės formas: asociacijas ir fondus.

Paprastai NVO gali gauti aukas, dotacijas ir kitus įnašus (išskyrus „sutartines aukas“) neprisiimdami jokių pajamų mokesčio įsipareigojimų. PVM lengvatos numatytos nurodytoms veiklos rūšims ar prekėms. Tam tikroms prekėms, įskaitant vaistus, farmacijos produktus ir neįgaliems asmenims skirtą įrangą, taikomas lengvatinis PVM tarifas.

Juridiniai asmenys gali pasinaudoti lengvata – už aukas gauti mokesčių kreditus, kurių vertė siekia iki 0,5 procento metinių pajamų, o fiziniai asmenys už aukas gali gauti iki 20 procentų savo metinių apmokestinamųjų pajamų vertės mokesčių kreditus. Už sutartines aukas (dotacijas ar sąlygines dovanas, kurios nustato tam tikrus įsipareigojimus gavėjui) taikomas

---

¹⁰¹ Council on Foundations (2020). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/country-notes/nonprofit-law-germany>;

¹⁰² *Ibid.*

specialus mokestis. Sutartines aukas gali gauti tik tam tikros rūšies organizacijos, o iš tų, kurios turi teisę, tik tam tikros organizacijos yra atleidžiamos nuo mokesčio už auką¹⁰³.

Prancūzijos įstatymai paprastai atleidžia visas asociacijas, įmonių fondus ir viešosios naudos fondus (pranc. *fondations reconnues d'utilite publique*) nuo komercinių mokesčių, tokių kaip pelno mokestis, apyvartos mokestis, profesinis mokestis ir tam tikrų prekių bei paslaugų PVM. Pagal Mokesčių kodekso 261,7.1 straipsnio 1 dalį NVO, kurios metinės pajamos viršija 72 000 eurų, turi teisę į neapmokestinamąjį statusą, jei: 1) NVO vadovybė neturi finansinio (verslo) intereso („nesuinteresuotumo“ veiksnys); ir 2) NVO nekonkuruoja su komerciniu sektoriumi; o, jei konkuruoja, analizės metu padaryta išvada, kad NVO nevykdo savo veiklos taip, kaip komerciniame sektoriuje.

NVO, kurios metinės pajamos nesiekia 72 000 eurų, gali būti atleidžiama nuo mokesčių tik tuo atveju, jei (1) pagrindinė jos veikla nėra pelno siekianti veikla; ir (2) ji neskirsto jokių pajamų ar turto jokiems privatiems interesams (Mokesčių kodekso 206 straipsnio 1 str.)¹⁰⁴.

Juridiniai asmenys gali gauti mokesčių kreditus už aukas viešosios naudos asociacijoms ir viešosios naudos fondams. Mokesčių kreditai skaičiuojami nuo 60 procentų aukos vertės, o juridinio asmens bendri vienerių metų mokesčių kreditai negali viršyti 0,5 procento jo metinės apyvartos. Jei juridinio asmens labdaros įnašai per vienerius metus viršys 2 milijonus eurų, mokesčių kreditai sumažinami 40 procentų. Asmenys gali gauti mokesčių kreditus už aukas viešosios naudos organizacijoms, visuotinės svarbos asociacijoms ir religinėms organizacijoms, turinčioms teisę gauti sutartines aukas. Mokesčių kreditai skaičiuojami nuo 66 proc. aukos vertės, o bendri asmens vienerių metų mokesčių kreditai negali viršyti 20 proc. asmens apmokestinamųjų pajamų. Asmenys taip pat gali gauti mokesčių kreditus už aukas tam tikroms labdaros organizacijoms, kurios tarnauja nepasiturintiems. Tokie mokesčių kreditai skaičiuojami nuo 75 proc. aukos vertės. Aukoms, viršijančioms šią sumą, gali būti taikomas mokesčio kreditas, apskaičiuojamas sudarant 66 procentus aukos, o kreditas negali viršyti 20 procentų asmens metinių pajamų.

Sutartinių aukų mokestis („Registracijos mokesčiai“ - „Droits d'enregistrement“)

Paprastos aukos neapmokestinamos. Tačiau už aukas pagal sutartį mokami registracijos mokesčiai, nebent aukos būtų skiriamos: viešosios organizacijos, kurių pajamos skiriamos tik

---

¹⁰³ Council on Foundations (2020). Prieiga per internetą <https://www.cof.org/content/nonprofit-law-france>;

¹⁰⁴ *Ibid.*

mokslo, kultūros ar meno, aplinkosaugos ar labdaros tikslais arba gyvūnų apsaugai; asociacijos, kurių pajamos skiriamos tik moksliniams ir medicinos tyrimams; valstybės remiamos organizacijos, užsiimančios aukštojo mokslo ir švietimo veikla; religinės organizacijos; asociacijos, skirtos karo aukoms atminti.

PVM

Standartinis PVM tarifas yra 20 proc.; sumažintas 10 proc. tarifas taikomas tam tikroms prekėms ir paslaugoms, įskaitant vaistus ir farmacijos produktus, neįgaliųjų įrangą, būsto ir maisto tiekimą pagyvenusių žmonių priežiūros įstaigose ir kitas NVO aktualias prekes. Tačiau PVM neapmokestinama ši veikla: socialinio ar filantropinio pobūdžio veikla, teikiama bet kuriam asmeniui, jei kaina yra akredituota valstybės ir neiškreipia rinkos kainų. Mokesčių administracija apibūdina „socialinę ir filantropinę veiklą“ kaip veiklą, susijusią su vaikais, socialiniu turizmu, pastoge ir socialiniu švietimu; organizacijų, kurių pagrindiniai tikslai yra pagrindinis, vidurinis, aukštesnysis, universitetinis ar profesinis išsilavinimas, veikla ir paslaugos; pagyvenusių žmonių priežiūra ligoninėje; hospitalizavimo išlaidos sveikatos priežiūros organizacijoms; paslaugos, kurias savo nariams teikia socialinės, kultūrinės, švietimo, sporto, filosofinės, religinės, politinės, patriotinės ir pilietinės organizacijos, taip pat profesinės sąjungos ir kt.¹⁰⁵

Jei NVO naudoja savo turtą tolesnei pelno ir ne pelno siekiančiai veiklai, visos PVM lengvatos, į kurias ji turi teisę, yra apskaičiuojamos proporcingai (Mokesčių kodekso 212 straipsnio 2 dalis). Tam tikros prekės, kurias importuoja organizacijos, turinčios Prancūzijos muitinės suteiktą „labdaros ar filantropinės organizacijos“ statusą, yra atleidžiamos nuo muitų ir kitų importo mokesčių, tokių kaip importo PVM (Mokesčių kodekso 50 straipsnis, IV priedėlis), pvz.: būtiniausi reikmenys, tokie kaip maistas, vaistai, drabužiai ir patalynės užvalkalai. Šios prekės neapmokestinamos importo PVM, jei jos gaunamos kaip auka (t. y. nemokamai); prekės, neviršijančios tam tikros vertės per metus, gaunamos nemokamai ir naudojamos lėšų rinkimui retkarčiais organizuojamuose labdaros renginiuose, kurie naudingi nepasiturintiems asmenims; paaukota įranga ir biuro medžiaga, neviršijanti tam tikros sumos per metus, kuri bus skirta organizacijos veiklos poreikiams ar labdaros ar filantropijos tikslams patenkinti; nelaimių aukoms ES gelbėti skirtos arba nemokamai prieinamos prekės.

---

¹⁰⁵ *Ibid.*

Nepaisant „labdaros ar filantropinių organizacijų“ statuso, kitų kategorijų prekės taip pat gali būti atleidžiamos nuo importo maitų, o būtent: švietimo, mokslo ir kultūros medžiaga, taip pat mokslo, švietimo ar kultūros organizacijų importuojami mokslo instrumentai; numatytos kultūros vertybės, kurias importuoja visuomeninės organizacijos ir kitos akredituotos organizacijos; ir Muitinės akredituotų organizacijų, teikiančių švietimą ir pagalbą akliesiems ar neįgaliesiems, importas.

3.3. Lenkija

Lenkijoje yra dvi pagrindinės ne pelno siekiančių nevyriausybinių organizacijų formos: asociacijos ir fondai. Šioms NVO leidžiama kreiptis dėl viešosios naudos organizacijos statuso suteikimo. Su tam tikromis išimtimis, asociacijos ir fondai yra tinkami šiam statusui įgyti. Akcinės bendrovės, ribotos atsakomybės įmonės, sporto klubai, turintys teisinę bendrovių formą, bažnyčiose veikiančios juridiniai asmenys, socialiniai kooperatyvai ir vietos valdžios vienetų asociacijos taip pat gali gauti viešosios naudos organizacijos statusą, kai jos atitinka Viešosios naudos įstatyme nustatytus reikalavimus. Tačiau minėto tipo organizacijos negali būti laikomos „nevyriausybėmis organizacijomis“¹⁰⁶.

Viešosios naudos organizacijos yra atleidžiamos nuo pelno mokesčio nuo pajamų, skirtų įstatymų numatytiems tikslams (Pelno mokesčio įstatymo 17.1c str.). Asociacijos ir fondai, turintys viešosios naudos statusą, yra atleidžiami nuo pelno mokesčio, jei jų vidaus dokumentų numatyti tikslai patenka į tam tikras kategorijas, įskaitant mokslą, švietimą, kultūrą, sportą, aplinkos apsaugą, paramą techninei infrastruktūrai kaimo vietovėse, sveikatos apsaugą, socialinė globa ir labdara. NPO, nepatenkančios į šias kategorijas, pvz., asociacijos ir fondai, kurie nėra kvalifikuojami kaip NVO ir nesiekia aukščiau išvardytų įstatyminių tikslų, paprastai turi mokėti pelno mokesčių už savo pajamas, įskaitant dotacijas¹⁰⁷.

Lengvatos

NVO, turinčios viešosios naudos statusą, yra atleidžiamos nuo įmonių pajamų mokesčio (taip pat nuo nekilnojamojo turto mokesčio, civilinių ieškinių mokesčio, žyminio mokesčio ir kitų teismo mokesčių). Šios organizacijos atleidžiamos ir nuo pelno mokesčio,

---

¹⁰⁶ Council on Foundations (2020). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/content/nonprofit-law-poland>;

¹⁰⁷ Polish Investment and Trade Agency. Prieiga per internetą: https://www.paih.gov.pl/polish_law/taxation/vat#3;

išskyrus vieną galimą atvejį: organizacija, neteisėtai vykdžiusi veiklą, nuo kurios mokesčių ji atleista, gali būti apmokestinamas iš karto, net prieš pradėdant tyrimo procedūrą.

Taip pat nuo pelno mokesčio yra atleidžiamos organizacijos, kurių tikslus sudaro veikla šiose srityse: mokslas, technologijos ir švietimas, įskaitant studentų mokymą; kultūra; kūno kultūra ir sportas; aplinkos apsauga; parama viešiesiems kelių ir telekomunikacijų tinklų bei vandens tiekimo projektams kaimo vietovėse; labdara; sveikatos priežiūra ir socialinė gerovė; neįgaliųjų profesinė ir socialinė rehabilitacija; ir religinės pamaldos¹⁰⁸.

2002 m. Lenkijos Aukščiausiasis Teismas priėmė sprendimą, kuriame reikalaujama, kad fondų investuoti pinigai į vertybinius popierius būtų apmokestinami pelno mokesčiu. Vėliau buvo priimtas Pelno mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies e punktas, leidžiantis neapmokestinamas pajamas investuoti į įvairius vertybinius popierius, akcijas ir kitas finansines priemones, jei jas valdo profesionali investicinė įmonė (turto valdytojai ar investiciniai fondai). Sukauptas pelnas nėra apmokestinamas, jei jis naudojamas tik viešosios naudos ar įstatymų numatytai veiklai įgyvendinti.

Be to, fondams ir asociacijoms (ir apskritai juridiniams asmenims) Lenkijoje netaikomas paveldėjimo ir aukojimo mokesčiai.

Pagal nuo 2009 m. įsigaliojusį Pelno mokesčio įstatymo pakeitimą verslininkai gali klasifikuoti maisto produktų, kurie siūlomi visuomenei naudingoms organizacijoms, gamybos ar įsigijimo išlaidas (vienintelis tikslas – panaudoti labdaros tikslais), kaip iš mokesčių išskaitytinas išlaidas. Taigi, maisto aukos NVO yra visiškai atskaitytinos iš mokesčių. Kitos aukos (ne maisto) išlieka dabartinio lygio – iki 10 procentų pajamų.

Visuomenės naudos ir savanorystės įstatymas sukūrė naują mokesčių paskatų formą, kuri naudinga NPO, turinčioms viešosios naudos statusą. Tai leidžia gyventojų pajamų mokesčio mokėtojui skirti 1 procentą mokesčių NVO, nesiekiant 1 procento pajamų per finansinius metus. Kiekvienas mokesčių mokėtojas vieną procentą jo (jos) sumokėtos sumos gali skirti tik vienai NVO. 2018 metais net 8929 NVO turėjo teisę gauti 1 procentą individualių mokesčių mokėtojų pajamų mokesčio¹⁰⁹.

Tam tikroms asmenų ar organizacijų rūšims PVM netaikomos. Tačiau tam tikros prekės ir paslaugos PVM neapmokestinamos, įskaitant, *inter alia* (PVM įstatymo 4 priedėlis): tyrimų ir plėtros paslaugas; paslaugas švietimo srityje; paslaugas sveikatos apsaugos ir socialinės gerovės srityje; ir narystės organizacijų teikiamas įstatymų numatytas paslaugas. Jei

---

¹⁰⁸ Council on Foundations (2020). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/content/nonprofit-law-poland>;

¹⁰⁹ *Ibid.*

NVO aukoja prekę ar paslaugą, prekę ar paslauga paprastai apmokestinama PVM, nebent taikoma viena iš pirmiau nurodytų išimčių.

3.4. Slovėnija

Slovėnijos Respublikoje yra trys pagrindinės ne pelno organizacijų formos: asociacijos; institutai, kurie gali būti privatūs arba vieši; ir fondai. Asociacijos, institutai ir fondai nemoka pelno mokesčio, jei jie yra įsteigti ne pelno tikslais. Tačiau visos šios organizacijos turi mokėti pelno mokestį už pajamas, gautas iš pelno siekiančios veiklos, įskaitant veiklą, susijusią su organizacijos įstatuose numatytais tikslais ir veikla¹¹⁰.

Lengvatos

Pajamas iš pelno ir ne pelno veiklos apibrėžia specialios Finansų ministerijos priimtose taisyklėse. Pagal šias taisykles veikla laikoma pelno siekiančia, jei yra bent viena iš šių sąlygų: 1) veikla vykdoma rinkoje, siekiant pelno; arba 2) organizacija, vykdydama šią veiklą, konkuruoja rinkoje su kitais mokesčių mokėtojais (Pelno mokesčio įstatymo 9 straipsnis)¹¹¹.

Pajamos iš ne pelno siekiančios veiklos, *inter alia*, apima pajamas iš aukų, nario mokesčius, viešųjų paslaugų teikimą (atsižvelgiant į sutarties rūšį) ir viešųjų lėšų paskirstymą (NPO projektams ir programoms). Tačiau pelnas laikomas gautu pelno siekiančia veikla, jei yra gautas iš šių šaltinių: dividendai, prekių ir paslaugų pardavimas (įskaitant maisto ir gėrimų pardavimą organizacijos nariams ir ne nariams), nuoma, pagrindinio turto pardavimas, dalyvavimo mokesčiai.

Gyventojų pajamų mokestis nemokamas už: pagalbą, gautą iš humanitarinių organizacijų, turinčių viešosios naudos statusą socialinių, sveikatos priežiūros ar neįgalųjų srityje; ir paramą nepasiturintiems asmenims, gaunamą iš labdaros fondų.

Subjektai gali išskaičiuoti aukas organizacijoms, kurios: 1) siekia humanitarinės pagalbos, neįgalųjų pagalbos, socialinių, labdaros, mokslo, sporto, kultūros, sveikatos, švietimo, ekologinių, religinių ar viešosios naudos tikslų; ir 2) yra įregistruoti vykdyti šią veiklą kaip ne pelno siekiančią veiklą (Pelno mokesčio įstatymo 59 straipsnis)¹¹². Aukos gali būti

---

¹¹⁰ Council on Foundations (2018). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/country-notes/slovenia>;

¹¹¹ Value Added Tax Act, *Official Gazette of the Republic of Slovenia* nos. 13/11, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15 and 77/18. Prieiga per internetą:

https://www.fu.gov.si/en/taxes_and_other_duties/areas_of_work/value_added_tax_vat/#c601;

¹¹² *Ibid.*

teikiamos pinigine forma ar kitu turtu. Didžiausia atskaitytina suma yra 0,3 procento donoro apmokestinamųjų pajamų už atitinkamus finansinius metus; nepaisant to, atskaitytina suma negali viršyti visos mokesčių bazės sumos. Jei aukojama kultūros reikmėms arba skiriama viešosios naudos organizacijai, įsteigta apsaugai nuo stichinių ir kitų nelaimių, galima papildomai atskaityti iki 0,2 procento apmokestinamųjų pajamų. Asmenys, mokantys gyventojų pajamų mokesčių (t. y. privatūs verslininkai), gali paskirti 0,5 procento mokesčio finansuoti veiklą viešojo intereso labui arba finansuoti politines partijas ar atstovaujančias profesines sąjungas.

Naudos gavėjas, atleistas nuo paveldėjimo ir dovanų mokesčio, yra „juridinis privatus asmuo, įsteigtas religinei, humanitarinei, labdaros, sveikatos, socialinei, švietimo, mokslinių tyrimų, kultūros, apsaugos ar gelbėjimo veiklai, jei tokie veiklai atlikti suteikiama dovana ar paveldėjimas“. Kiti mokesčiai, įskaitant pridėtinės vertės mokesčių ir motorinių transporto priemonių mokesčių, gali būti mokami, net jei dovana neapmokestinama paveldėjimo ar dovanojimo mokesčiu. Pagal Paveldėjimo ir dovanų mokesčio įstatymą privatūs juridiniai asmenys, pagal atitinkamą įstatymą įsteigti religinei, humanitarinei, labdaros, sveikatos, socialinės rūpybos, švietimo, mokslo ar kultūros veiklai vykdyti ar apsaugos ir gelbėjimo veiklai vykdyti, yra atleidžiami nuo palikimo ir dovanų mokesčio, jei dovana ar paveldėjimu ketinama vykdyti būtent aukščiau nurodytą veiklą¹¹³.

NVO nėra atleidžiamos nuo nekilnojamojo turto sandorių mokesčių mokėjimo. Standartinė norma yra 2 procentai nekilnojamojo turto vertės.

Pridėtinės vertės mokesčiai¹¹⁴

Užsienio subjektų aukos PVM neapmokestinamos. Be to, kelioms prekių ir paslaugų kategorijoms PVM taip pat netaikomas:

- a) Visuomenės interesų veiklai, įskaitant, bet neapsiribojant: ligoninės ir medicinos pagalba bei tiesiogiai susijusia veikla, kurią vykdo visuomenės sveikatos tarnyba ar jos koncesioninkai; socialines paslaugas ir tiesiogiai susijusias prekes, kurias teikia valstybinės socialinės įstaigos ar ne pelno siekiančios organizacijos; prekės ir paslaugos, glaudžiai susijusios su vaikų ir jaunimo priežiūra, kurias teikia viešosios įstaigos ar

---

¹¹³ Council on Foundations (2018). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/country-notes/slovenia>;

¹¹⁴ Value Added Tax Act, *Official Gazette of the Republic of Slovenia* nos. 13/11, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15 and 77/18. Prieiga per internetą: https://www.fu.gov.si/en/taxes_and_other_duties/areas_of_work/value_added_tax_vat/#c601;

labdaros organizacijos; profesinis mokymas ir darželinis, mokyklinis ir universitetinis švietimas, įskaitant glaudžiai susijusias prekes ir paslaugas, kurias teikia viešosios įstaigos ar kiti asmenys; prekės ir paslaugos, kurias teikia ne pelno organizacijos, siekiančios politinių, profesinių sąjungų, religinių, patriotinių, filosofinių, humanitarinių ar civilinių tikslų, mainais už nario mokestį, nebent tokia išimtis iškraipytų konkurenciją rinkoje; ne pelno organizacijų vykdoma sporto ar kūno kultūros veikla; kultūrinė veikla ir susijusios prekės, kurias teikia viešosios įstaigos, ir kitos valdžios institucijų pripažintos kultūrinės įstaigos.

Nurodytų prekių tiekimas ar paslaugų teikimas neapmokestinamas, jei: nebūtina sandoriui, kuriam taikoma išimtis, arba jei veiklą, kuriai taikoma išimtis, galima vykdyti be prekių ar paslaugų; arba pagrindinis tikslas yra gauti papildomų pajamų, tiesiogiai konkuruojančių su PVM mokančiais apmokestinamaisiais subjektais (PVM įstatymo 42 straipsnis).

Organizacijų, kurios nėra viešieji institutai, visų aukščiau paminėtų prekių ir paslaugų teikimas PVM neapmokestinamas, laikantis kelių sąlygų: tokios veiklos tikslas nėra gauti pelno, o bet koks pelnas, kuris bus gautas, bus skiriamas prekėms ir paslaugoms teikti ar jų tiekimui gerinti ir nebus paskirstytas; arba Organizaciją savanoriškai valdo asmenys, tiesiogiai ar netiesiogiai nesusiję su šios veiklos rezultatais; ir (arba) nėra tikėtina, kad atleidimas nuo mokesčio iškraipytų konkurenciją, pavyzdžiui, suteiktų apmokestinamiesiems asmenims mažiau palankią padėtį rinkoje (PVM įstatymo 43 straipsnis).

b) Tam tikrų rūšių prekių importui, įskaitant: prekes, perduodamas nemokamai ir be jokių komercinių ketinimų valdžios institucijoms ar labdaros ar filantropinėms organizacijoms, skirtas nemokamai išdalinti vargstantiems; prekes, kurias importuoja valstybinės valdžios institucijos arba labdaros ar filantropijos organizacijos, skirtas nemokamai platinti nelaimių ar karų aukoms; prekes, skirtas švietimui, mokymui ar neįgaliųjų įdarbinimui, jei jos buvo perduodamos nemokamai ir neturint jokių komercinių tikslų ir jas tiesiogiai importavo jas naudosianti organizacija.

3.5. Kroatija

Kroatijoje yra dvi pagrindinės ne pelno siekiančių nevyriausybinė organizacijų formos: asociacijos ir fondai. Asociacijos ir fondai paprastai atleidžiami nuo Kroatijos pelno mokesčio, įskaitant užsienio dotacijas ir aukas. Tačiau mokesčiai gali būti mokami, jei organizacija užsiima pelno siekimu ir jei atleidimas nuo mokesčio organizacijai suteiktų „nepagrįstą naudą

rinkoje“. Įstatyme nenurodoma, kas yra „nepagrįsta nauda“, todėl mokesčių administracija šioje srityje veikia diskretiškai. Jei nustatoma, kad organizacija savo veikla peržengė „pagrįstos naudos“ ribą, konkreti pelno siekianti veikla yra apmokestinama taikant įprastą 12 ar 18 proc. verslo tarifą, atsižvelgiant į pajamų dydį¹¹⁵.

Įmonės ir kiti juridiniai asmenys gali išskaičiuoti mokesčių aukas NVO įvairioms visuomenei naudingoms veikloms, įskaitant kultūrinę, mokslinę, švietimo, sveikatos, humanitarinę, sporto, religinę, ekologinę ir kitokią veiklą, neviršijančias 2 proc. praėjusių metų pajamų mokesčio sumos. Tačiau riba gali būti padidinta, jei auka yra teikiama remiantis atitinkamos ministerijos sprendimu konkrečioms programoms ir veiksams vykdyti.

Subjektai, įskaitant asociacijas ir fondus, kurių apyvarta tam tikrais metais viršija 300 000 kunų (maždaug 40 000 eurų), privalo mokėti PVM (PVM įstatymo 90 straipsnis). Tačiau kai kurios konkrečios paslaugos ir produktai, įskaitant mokslo žurnalus, kai kurias knygas, pieną, duoną ir kai kuriuos vaistus, yra apmokestinami taikant 5 proc., o kiti – 13 proc. (PVM įstatymo 38 straipsnis)¹¹⁶.

Prekių, skirtų pagrindiniams žmogaus poreikiams tenkinti, – maisto, vaistų, drabužių ir kt. aukojimas, taip pat įregistruotų humanitarinių ir labdaros organizacijų dovanotų prekių, importas yra neapmokestinamas. Tačiau išimtyms netaikomos alkoholiniams gėrimams, tabako gaminiams, kavai, arbatai ir transporto priemonėms, išskyrus greitosios pagalbos automobilius (PVM įstatymo 44 straipsnis)¹¹⁷.

---

¹¹⁵ Council on Foundations (2019). Prieiga per internetą: <https://www.cof.org/content/nonprofit-law-croatia>;

¹¹⁶ Law on VAT, *Official Gazette* No. 73/2013, 99/2013, 148/2013, 153/2013, 143/2014, 115/2016, 106/2018;

¹¹⁷ *Ibid.*

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Užsienio valstybių reguliavime mokesčių lengvatų taikymas dažniausiai priklauso nuo organizacijos vykdomos visuomenei naudingos veiklos. Tad Lietuvoje taip pat svarstytinas didesnių mokesčių lengvatų įvedimas viešosios naudos NVO.
2. Išsamus NVO atsiskaitymas už gaunamą paramą gali būti vertinamas dvejopai: iš vienos pusės – teigiamai vertinama skaidrumo siekis, nurodant paramos teikėjus bei jos panaudojimą, iš kitos pusės – esant pareigai nurodyti visus teikėjus, paramos dalyką ir vertę, viešinti ataskaitas skirtingose platformose apsunkinamas NVO apskaitos tvarkymas.
3. Rekomenduojama dar labiau pritaikyti Supaprastintos buhalterinės apskaitos aprašą jį praktiškai taikantiems asmenims, kuriais kartais tampa specifinio išsilavinimo apskaitai vesti neturintys asmenys. Aprašo nuostatos turėtų būti aiškios ir konkrečios, suprantamos kiekvienam NVO valdymo organų nariui.